

ХУЛОСАИ

Шурои диссертатсионии 6D.KOA-079

**назди Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи
А. Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон аз рӯйи
диссертатсия барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илм**

Парвандаи аттестатсионии № _____

Қарори Шурои диссертатсионӣ аз 04.04.2025, № 5

Дар бораи сазовор донишманди Баракотов Бобохоҷа Сайфуллоевӣ, шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон ба дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ.

Диссертатсияи Баракотов Бобохоҷа Сайфуллоевӣ дар мавзӯи «Интиҳобот ва нақши он дар таҳкими давлатдорӣ муосир (таҷрибаи Тоҷикистон)», барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзадӣ илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 23.00.02 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ ба ҳимоя дар ҷаласаи Шурои диссертатсионии 6D.KOA-079 назди Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А. Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон 17-уми январи соли 2025 (Протоколи №1) қабул гардидааст (734025, шаҳри Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 33; фармоиши Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз аз 1 октябри соли 2024, №364 ш/д).

Довталаби дараҷаи илмӣ Баракотов Бобохоҷа Сайфуллоевӣ 19 марти соли 1996 таваллуд шудааст. Ӯ соли соли 2014 Донишгоҳи миллии Тоҷикистонро бо ихтисоси менеҷменти сиёсӣ (рӯзона) бо дипломи муқаррарӣ ва соли 2023 магистратураи мактаби давлатдорӣ Эмомалӣ Раҳмонро дар заминаи Академияи идоракунии давлатӣ назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯйи ихтисоси сиёсати беруна ва дипломатия хатм кардааст. Аз 19-уми марти соли 2020 ҳамчун унвонҷӯи Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А. Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон ба корҳои илмӣ - таҳқиқотӣ машғул мебошад. Дар шӯбаи сиёсатшиносӣ ва робита бо ҷомеаи Академияи идоракунии давлатӣ назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳайси омӯзгори ҳамкор кор фаъолият менамояд. Диссертатсия дар шӯбаи сиёсатшиносии Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А. Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон омода гардидааст.

Роҳбари илмӣ: Хидирзода Махфират Умар – доктори илмҳои фалсафа, профессор. Узви Комиссияи марказии интиҳобот ва раёйпурсии Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Муқарризони расмӣ:

Қурбонова Зулфия Маҳмаднабиевна- доктори илмҳои сиёсӣ, муовини директори институти рушди устувор ва иқтисоди сабз назди Донишгоҳи байналмилалӣ сайёҳӣ ва соҳибкорӣ Тоҷикистон.

Диноршо Азиз Мусо – доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор, муовини аввал, муовини директори иҷроия оид ба илм, инноватсия ва муносибатҳои байналмилалӣ филиали Донишгоҳи давлатии Москва ба номи М.В. Ломоносов дар шаҳри Душанбе.

Муассисаи пешбар - Донишгоҳи давлатии омӯзгорӣ Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ (ш. Душанбе) дар тақризи мусбати худ, ки аз ҷониби мудирӣ кафедраи сиёсатшиносӣ, номзади илмҳои сиёсӣ, дотсент Нуриддин П.Р., котиби маҷлис ассистенти кафедраи сиёсатшиносӣ Шодиева З.М ва эксперт (омодасозӣ лоиҳаи тақриз) номзади илмҳои сиёсӣ, дотсент Амиров Т.Ш. имзо гардидааст, қайд менамояд, ки диссертатсияи Баракотов Бобохоҷа Сайфуллоевич дар мавзӯи «Интиҳобот ва нақши он дар таҳкими давлатдорӣ муосир (таҷрибаи Тоҷикистон)», аз рӯйи навгонии илмӣ, мубрамият, аҳамияти назариявӣ ва амалӣ доштани сазовори баҳои мусбат буда, ба талаботи пешбиниамудаи бандҳои 31 ва 33-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти №267 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ аст ва муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 23.00.02 - Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ мебошад.

Баракотов Бобохоҷа Сайфуллоевич оид ба мавзӯи диссертатсия, 8 мақола дар маҷаллаҳои илмӣ тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионӣ назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷоп намудааст. Инчунин оид ба масъалаҳои мавзӯи диссертатсионӣ дар конференсияи зиёди ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ баромад намудааст, ки маводҳои онҳо ҷоп гардидаанд. Натиҷаҳои асосии диссертатсия ва хулосаҳои таҳқиқот дар мақолаҳои илмӣ муаллиф инъикос ёфтаанд:

Мақолаҳои илмӣ, ки дар маҷаллаҳои тақризшавандаи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таърифи расидаанд

[1-М] Баракотов, Б.С. Маракаи интиҳоботӣ: мафҳум ва хусусиятҳои хоси он дар раванди идора [Матн] / Б.С. Баракотов // Масъалаҳои актуалии равандҳои сиёсии Тоҷикистон. (Маҷмуаи мақолаҳои илмӣ-таҳқиқотӣ) қисми IX. – Душанбе, 2021. – С. 172.

[2-М] Баракотов, Б.С. Ҷанбаҳои сиёсӣ иҷтимоӣ ва ташаккулёбии марақаҳои интиҳоботӣ [Матн] / Б.С. Баракотов // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. – 2022. – №10. – С. 284-290. ISSN 2413-5151.

[2-М] Баракотов, Б.С. Ҷанбаҳои сиёсӣ ва ҷаҳишӣ ба таҷаққули маҷаҳҳои интиҳоботӣ [Матн] / Б.С. Баракотов // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. – 2022. – №10. – С. 284-290. ISSN 2413-5151.

[3-М] Баракотов, Б.С. Маҷом ва нақши субъекти идора дар таҷкил ва гузаронидани маҷракаи интиҳобот [Матн] / Б.С. Баракотов // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. – 2022. – №11. – С. 295-301. ISSN 2413-5151.

[4-М] Баракотов, Б.С. *Асосҳои сохтори ҳуқуқии интиҳобот дар Ҷумҳурии Тоҷикистон* [Матн] / Б.С. Баракотов // Паёми Донишгоҳи Омӯзгорӣ. – 2022. – № 2 (6). – С. 305-316. ISSN 2410-4672 (Print), ISSN 2664-0651.

[5-М] Баракотов, Б.С. *Сатҳи амалигардии системаҳои интиҳоботӣ дар таҷрибаи дохилии давлатҳои ҷаҳон* [Матн] / Б. С. Баракотов // Паёми Донишгоҳи Омӯзгорӣ. – 2022. – № 2 (7). – С. 305-316. ISSN 2410-4672. ISSN 2664-0651.

[6-М] Баракотов, Б.С. Заминаи таърихӣ ва сиёсӣ ба таҷаққули интиҳобот ҳамчун раванди сиёсӣ [Матн] / Б.С. Баракотов // Идоракунии давлатӣ. – 2022. – №3 (57). – С. 354-365. ISSN 2664-0651. ISSN 2709-8567.

[7-М] Баракотов, Б.С. Олимзода Д.О. Рушди қонунгузори интиҳобот дар Ҷумҳурии Тоҷикистон [Матн] / Б.С. Баракотов, Д.О. Олимзода // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. – 2023. – №3. – С. 276-284. ISSN 2413-5151.

[8-М] Хидирзода, М.У., Баракотов Б.С. Таҷкими низоми интиҳоботӣ ва нақши бисёрҷизбӣ дар он [Матн] / М.У. Хидирзода, Б.С. Баракотов // Идоракунии давлатӣ. – 2024. – №1 (), - С.... ISSN 2664-0651.

II. Маҷола ва фишурдаи интишорот дар маҷмӯаи маводи конференсияҳо

[1-М] Баракотов, Б.С. Раҷамикунони ҳамчун василаи таъмини шаффофияти интиҳобот ва механизмиҳои таъбиқи он дар Ҷумҳурии Тоҷикистон [Матн] / Б.С. Баракотов // Маводҳои конференсияи байналмилалӣ. “Ҳолатҳо ва дурнамои рушди ҳукумати электронӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон” 7-8 июн – Душанбе, 2024.

[2-М] Баракотов, Б.С. Эмомалӣ Раҳмон – поягузори маҷраҳои интиҳоботӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон [Матн] / Б.С. Баракотов // Маводҳои конференсияи ҷумҳуриявӣ ва илмӣ-амалӣ таҳти унвони “Рӯзи Президент – нишонаи эҳтиром ба шоҳкориҳои Эмомалӣ Раҳмон” 12 ноябри – Душанбе, 2024.

[3-М] Баракотов, Б.С. нақши ниҳоди мушоҳидачиён дар раванди таҷкил ва рушди баргузори интиҳобот дар Ҷумҳурии Тоҷикистон [Матн] / Б.С. Баракотов // Маводҳои конференсияи Ҷумҳуриявӣ. “Мафкурасозии сиёсӣ дар раванди Ҷаҳонишавӣ” 30 октябр– Душанбе, 2024.

Миралиён Қ.А.- доктори илмҳои сиёсӣ, мудири шуъбаи ташкилӣ ва кор бо кадрҳои Дастгоҳи КИМ ҲХДТ. Тақриз мусбат аст ва эрод надорад.

Қурбонов М.З. – доктор Ph.D. дар самти муносибатҳои байналмилалӣ, дотсенти кафедраи фалсафа ва сиёсатшиносии ДБЗХТ ба номи Сотим Улуғзода. Тақриз мусбат аст ва эрод надорад.

Абдулло Д.А.- номзади илмҳои сиёсӣ, муовини сармуҳаррири рӯзномаи ҷумҳуриявии “Садои мардум”. Тақриз мусбат аст ва як эрод дорад:

1. Дар рисола хатогиҳои имлоӣю техникӣ мавҷуданд, ки ислоҳи онҳо дар корҳои минбаъда хело муфид мебошад;

1. Муқарризон ва муассисаи пешбар бо назардошти муқаррароти бандҳои 67-70 ва 74-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти №267 ва Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26-уми июни соли 2023, таҳти №295 тасдиқ шудааст, интиҳоб ва таъин гардидаанд. Интиҳоби муқарризон ва муассисаи пешбар бо он асоснок карда мешавад, ки онҳо дар мавзуи таҳқиқшуда, аз ҷумла дар таҳкими давлатдорӣ мавҷуди муносибатҳои иҷтимоӣ ба эътирофи қонунмандии ҳокимият асосёфта яке аз масъалаҳои муҳиму калиди ба шумор меравад. Қонунмандии ҳокимият аз қудрату нуфуз ва обрӯи ҳокимият гувоҳӣ дода, дар асоси изҳори иродаи халқ ба даст оварда мешавад. Ин қонуниятро инсоният аз замонҳои хеле қадим эҳсос намудаву дар таҷрибаи давлатдорӣ худ истифода кардааст. Интиҳобот ҳамчун василаи дар амал татбиқ намудани принципи эътирофи халқ ҳамчун манбаи ҳокимият қабул шудааст. Он ба сифати раванди сиёсӣ хусусияти даврагӣ дошта, дар марҳилаҳои муайяни вақт гузаронида мешавад. Интиҳобот шароитест, ки шахрванд имкони интиҳоби намояндаи худ ва ё интиҳоб шудан ба мақомоти намояндагӣ ва ё иҷроияро дорад, корҳои илмӣ-таҳқиқотиро анҷом додаанд ва мутахассисони шинохтаи соҳаҳои илми худ маҳсуб меёбанд. Муассисаи пешбар – Донишгоҳи давлатии омӯзгорӣ Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни дар самти омӯзиши интиҳобот ҳамчун василаи осоиштаи соҳиб шудан ба қудрат ва ё иштирок дар идоракуниион пайваста ташвиқ карда шуда, бо мақсади боло бурдани сатҳи маърифати сиёсӣю ҳуқуқии субъектони интиҳобот ва ташаккули фарҳанги интиҳоботии ҷомеа чораҳои доимии тарғиботӣю ташвиқотӣ андешида шаванд.

Шурои диссертатсионӣ қайд менамояд, ки аз тарафи довталаби дараҷаи илмӣ дар асоси иҷро кардани таҳқиқоти илмӣ:

- асоснок карда шуд, ки интиҳобот ҳамчун раванди сиёсӣ – иҷтимоӣ дар рушд ва ташаккули ҳокимияти сиёсӣ нақши муҳим дошта, он дар асоси изҳори иродаи мардум дар марҳилаҳои муайян, бо риояи озодии иродаи интиҳобкунанда ва таъмини махфӣ будани натиҷаи овоздиҳӣ амалӣ карда мешавад;

- таҳқиқу асоснок карда шуд, ки интиҳобот ҳамчун ниҳоди иҷтимоӣ сиёсӣ марҳилаи дурударози ташаккул ва таҳаввули таърихро паси сар намуда, аз шаклҳои одии изҳори ирода то ба сатҳи имрӯзаи ташкили маъракаи интиҳобот инкишоф ёфтааст;

- дар доираи таҳлилҳо муайян гардид, ки интиҳобот чун ниҳоди сиёсӣ дар Тоҷикистон заминаҳои таърихӣ сиёсӣ ва ҳуқуқии худро густурда, дар раванди ташаккулу инкишофи муносибатҳои демократӣ, сохторҳои идоракунии давлат ва баланд бардоштани афкори сиёсии ҷомеа таъсири амиқ мегузорад;

- маълум гардид, ки бахши мушоҳидон ва иштироки онҳо дар раванди амалисозии интиҳобот намунаи аслигардонии шаффофият доништа мешавад;

- мустақамнамоии низоми интиҳоботӣ, касбикунонӣ ва маъмурикунонии ин раванд, омӯзиши имкониятҳо ҷиҳати такмили низоми қонунгузории соҳа, истифодаи василаҳои муносири технологӣ дар раванди овоздиҳӣ ва камолоти сатҳи фарҳанги сиёсӣ ҳуқуқии ҷомеа масоили муҳим дар раванди ташаккули минбаъдаи давлати демократӣ мебошанд.

- Насб кардани дурбонҳои назоратӣ дар учаскаҳои интиҳоботӣ барои таъмини шаффофият дар баргузории интиҳобот ва тасдиқи дурустии шумораи овозҳои додашуда.

- Бо истифода аз технологияҳои инноватсионӣ тезонидани раванди интиҳобот ва таъмини иштироки ҳар як шаҳрванде, ки ҳуқуқи иштирок дар интиҳоботро дорад. Яъне, электрикунонии маъракаи интиҳобот. (Масалан, дар оянда аз ҷониби барномасозон барномаи телефоние омода карда шавад, ки шаҳрвандоне, ки беморанд ё бо сабабҳои гуногун дар интиҳобот иштирок карда наметавонанд, тавассути он барнома овоз дода, мавқеи худро муайян кунанд).

Аҳамияти назариявии таҳқиқот бо он асоснок карда шудааст, ки:

Дар раванди таҳқиқ аз таҳлили системавӣ, методҳои функционалӣ, бихевиористӣ, муносибати меъёрию институтсионалӣ, миқдорӣ, муқоисавӣ, коммуникатсионӣ ва таърихӣ истифода намудааст.

Истифодаи методи функционалӣ дар таҳқиқи масъала имкон дод, ки моҳияти интиҳобот ҳамчун раванди низомсоз ошкор ва асоснок гардида,

вазифаҳои интихобот ба сифати маъракаи муҳимми сиёсӣ муайян ва тасниф карда шаванд.

Тавассути методи системавӣ имкон ба даст омад, ки моҳияти интихобот ба сифати раванди сиёсии дорои марҳиланокӣ ва субъектҳои гуногуни дар иерархияи муайян ҷойгирифта таҳлилу таҳқиқ карда шавад.

Ҳангоми истифодаи муносибати институтсионалӣ диққати асосӣ ба сохтори сиёсии давлат, аз қабилӣ парламент, ҳукумат, хизматҳои сиёсӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, системаҳои интихоботӣ, низоми тақсимооти ҳокимият, сохтори конституционӣ ва ғайра дода шуд.

Ҳамин тавр, асосҳои методологӣ дар худ синтези муносибатҳои мухталифи назариявиро ифода намуда, ба таҳлили сиёсии мавод мусоидат намуда, дар муайян кардани мақом ва нақши технологияи интихоботӣ дар шароити Тоҷикистон саҳми асосӣ гирифтааст. Ҳалли масъалаҳо ва методологияи таҳқиқ талаб намуд, ки аз манбаъҳо ва маводҳои зиёди илмиву назариявӣ истифода шавад.

Натиҷаҳои бадастовардаи доктлаби дараҷаи илмӣ дар воқеияти ҷамъиятӣ татбиқи васеи хешро пайдо менамоянд. Дастовардҳои илмӣ ин пажӯҳишро дар рафти омӯзиши минбаъдаи масъала, дар раванди таҳлил ва ҳулосабарориҳо ҷиҳати мақом ва нақши интихобот дар системаи сиёсии ҷомеа, дар таҳкими давлатдорӣ милли ва рушди муносибатҳои демократӣ мавриди истифода қарор додан имконпазир аст. Ҳамчунин, ҳулоса барориҳои алоҳида дар рисола метавонанд минбаъд ба сифати ҳам заминаҳои асосӣ ва бунёдии назариявӣ ва ҳам амалию касбии таҳқиқи бисёре аз масъалаҳои вобаста ба технологияҳои интихоботӣ баромад намоянд.

Натиҷаҳои таҳқиқот метавонанд ҳангоми таълими фанҳои сиёсатшиносӣ, сиёсатшиносии амалӣ, менеҷменти сиёсӣ, технологияи маъракаи интихобот, идоракунии давлатӣ, давлатшиносӣ ва ба сифати курсҳои махсус истифода шаванд.

Баррасии эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ нишон доданд, ки ҳулосаҳо ва пешниҳодоти таҳқиқот тавассути асосҳои назариявӣю методологияи диссертатсия асоснок гардидаанд. Пеш аз ҳама, эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот дар муҳолифат надоштани онҳо бо назарияи сиёсии мавҷуда ва мувофиқати методҳои илмӣ истифодашуда бо соҳаҳои илмҳои сиёсӣ ифода меёбад. Инчунин, дар таҳқиқоти мазкур сарчашмаҳои иттилоотӣ расмӣ истифода шудаанд, ки қисме аз натиҷаҳои таҳқиқот дар заминаи таҳлили онҳо, омӯзиши ҷанбаҳои назариявӣю мавзӯ ва таҳлили равандҳои сиёсии ҷомеа ба даст омада, натиҷагирӣ шудаанд.

Саҳми шахсии довталаби дараҷаи илмӣ. Интихоби мавзӯ, таҳия ва таҳқиқи ҳамаҷонибаи масъалаи дар доираи диссертатсия баррасишаванда натиҷаи ҷустуҷӯҳои илмӣ муаллиф буда, раванди амалисозии корҳои пажӯҳишӣ бо ширкати бевоситаи муаллиф иртибот дорад. Хулоса ва тавсияҳои дар рисолаи илмӣ пешниҳодшуда, натиҷаи таҳқиқи мустақилонаи унвонҷӯ ба шумор мераванд.

Маҷлиси Шурои диссертатсионӣ аз таърихи 04 апрели соли 2025 дар бораи сазовор донишани Баракотов Бобохоҷа Сайфуллоевич ба дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ қарор қабул намуд.

Ҳангоми гузаронидани овоздиҳии пинҳонӣ дар Шурои диссертатсионӣ 16 нафар иштирок доштанд, аз ҷумла докторони илм аз рӯйи ихтисоси диссертатсияи баррасишаванда 5 нафар. Аз 16 нафар иштирокчиён, ки дар маҷлиси шуро ҳозир буданд, овоз доданд: тарафдор 15, муқобил – 1, бюллетенҳои безътибор – нест.

Раиси Шурои диссертатсионӣ,
доктори илмҳои сиёсӣ

/ С. З. Қувватзода

Котиби илмӣ
Шурои диссертатсионӣ,
номзади илмҳои сиёсӣ

Н.Н. Сангинов
04.04.2025